

Souhrnná teritoriální informace:

Severní Makedonie

Velvyslanectví ČR ve Skopji 7. 11. 2022 10:35

Republika Severní Makedonie je od roku 1991 jedním z následnických států bývalé Jugoslávie, která leží na západním Balkánu. Jde o standardně fungující parlamentní demokracii s jednokomorovým Parlamentem. Od března 2020 je země jedním z členů NATO, a také vede hovory o členství v EU. Ekonomika je vysoce integrovaná do mezinárodního obchodu. Před obdobím pandemií standardně rostla v průměru o 3 % a po pandemii se k podobnému růstu zase vrátila. V Severní Makedonii je výrazně zastoupená šedá ekonomika, proto nelze oficiální poměrně vysoká (15,6 %) čísla nezaměstnanosti brát jako vypovídající. Inflace je dlouhodobě stabilní a největší problém má země s nedostatkem kapitálů kvůli poměrně přísnému systému zaměstnávání cizinců do země neplynou výrazné investice, spíše jde vždy o akvizice již existujících firem a případně jejich rozšíření. Přesto zajímavým nástrojem při přilákání investic jsou volné ekonomické zóny, které umožňují získat státní dotace a až desetileté zproštění od přímých daní. Export ve volných zónách dosahuje téměř poloviny z celkového makedonského exportu.

Politická situace je sice aktuálně stabilní, nicméně pokud se nepovede zemi integrovat do EU, což by s sebou přineslo i investice a dotace z EU, tak při nezlepšování ekonomické situace a životní úrovně obyvatelstva lze očekávat prohlubování příkopů mezi většinou vyznávající pravoslaví (58 %) a cca 24 % menšinou muslimů, kteří již v historii usilovali o odtržení západní části Severní Makedonie a její spojení s Albánií. Většina z asi 2 milionů obyvatel žije v hlavním městě Skopje (včetně předměstí cca 800 tis. obyv.), ve kterém se také nachází všechny důležité státní instituce. V komunikaci s Makedonci je vždy nutné počítat s flexibilnějším balkánským vnímáním času, stejně jako s delšími obchodními jednáními, kterým předchází alespoň bližší seznámení na lidské úrovni. Běžné je se po první schůzce oslovovat jménem a tykat si.

Základní údaje	
Hlavní město	Skopje
Počet obyvatel	1,83 mil.
Jazyk	makedonština a albánština
Náboženství	pravoslavné křesťanství (46,14 %), islám (32,17 %), ostatní (21,69 %)
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Stevo Pendarovski
Hlava vlády	Dimitar Kovačevski
Název měny	makedonský denár (MKD)
Cestování	
Časový posun	není
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Jaroslav Ludva
Ekonomický úsek	Ing. David Černožorský
Konzulární úsek	Ing. David Černožorský
CzechTrade	Izudin Gusmirovič (Černá Hora)
Czechinvest	ne
Ekonomika	
2021	
Nominální HDP (mld. USD)	35,7
Hospodářský růst (%)	4,2
Inflace (%)	3,2
Nezaměstnanost (%)	15,6

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Republika Severní Makedonie je země na Balkánském poloostrově v jihovýchodní Evropě a patří do skupiny zemí z tzv. Západního Balkánu. Severní Makedonie je suverénní, nezávislý, demokratický a sociální stát. Referendum o nezávislosti a autonomii, respektive oddělení od jugoslávské federace, se konalo dne 8. září 1991. Politický systém Severní Makedonie jako parlamentní demokracie je založen na principu rozdělení moci na tři větve - zákonodárnou, výkonnou a soudní. Makedonský Parlament je jednokomorový se 120 poslanci volenými v přímých parlamentních volbách každé čtyři roky. Shromáždění volí vlastního předsedu, který zastává druhou pozici v politické hierarchii státu. Poslední parlamentní volby v Severní Makedonii se konaly dne 15. července 2020. Ve volbách zvítězila politická stránka SDSM (Sociálně demokratická unie Makedonie). Zoran Zaev oficiálně odstoupil z funkce premiéra Severní Makedonie a zaslal svůj rezignační dopis předsedovi parlamentu dne 23. prosince 2021. Dne 16. ledna 2022 parlament Severní Makedonie zvolil novou vládu vedenou novým vůdcem Svazu sociálních demokratů Makedonie (SDSM) Dimitarem Kovachevskim. Prezident státu je volen v přímých volbách a má pětiletý mandát. Ve volbách v květnu 2019 zvítězil prezident Stevo Pendarovski z SDSM. Dlouhodobým cílem Severní Makedonie od nabytí nezávislosti v roce 1991 bylo a je začlenění do euroatlantických struktur. V roce 2020 se jí povedlo vstoupit do NATO a nyní intenzivně usiluje o členství v EU. Česká republika to dlouhodobě podporuje, neboť zastává názor, že integrace balkánských zemí do EU může zvýšit stabilitu celého regionu. Integrace do EU přinese nové investice, zvýšení životní úrovně a také postupné zrušení hranic. To vše oslabí nacionalistické tendence a zmíní rozpory mezi jednotlivými zeměmi, stejně tak jak zklidní nesrovnalosti uvnitř těchto zemí samotných.

1.2 Zahraniční politika země

Euroatlantická a evropská integrace je klíčovou prioritou, stejně jako to, že Balkán zůstane bezpečným, stabilním a prosperujícím regionem. Proto Severní Makedonie podporuje dvoustrannou a mnohostrannou spolupráci se všemi regionálními a mezinárodními partnery. Severní Makedonie, spolu s dalšími partnery ze západního Balkánu, byla identifikována jako potenciální kandidát na členství v EU na summitu Evropské rady v Soluni v roce 2003. Její dohoda o stabilizaci a přidružení (první v regionu) je v platnosti od roku 2004. Země podala žádost o členství v EU v březnu 2004 a Rada v prosinci 2005 rozhodla o přiznání statusu kandidátské země. Proces byl poté výrazně zpomalen kvůli sporu s Řeckem o název Makedonie. Nakonec v únoru 2019 země Řecku ustoupila a tzv. dohodou z Prespy udělala velký krok vpřed, aby se přiblížila procesu EU, formálně totiž změnila svůj název na Republika Severní Makedonie. I díky tomu se urychlilo její přijímání do NATO, do kterého 27. března 2020 také vstoupila. Dohoda s Řeckem uvolnila také přístupový proces do EU. Proti němu se dočasně postavila Francie. V březnu 2020 se Rada pro obecné záležitosti EU rozhodla zahájit přístupová jednání se Severní Makedonií na základě rozhodnutí Evropské rady. Následovat by měla asociační dohoda, která ale zatím kvůli sporu s Bulharskem stále není schválena. Mimo sporů s Bulharskem o jazyk a historii a s Řeckem o název Makedonie, má země také spor se Srbskem o uznání vlastní pravoslavné církve. S Albánií jsou vztahy problematické díky výrazné albánské menšině v zemi (kolem 20 %), která se již několikrát v minulosti dožadovala odtržení a připojení k Albánii, přičemž tyto tendence Albánie podporovala. S Českou republikou má Severní Makedonie excelentní přátelské vztahy. ČR dlouhodobě podporuje makedonskou integraci do euroatlantických struktur, pomáhá zemi humanitárně a finančně, a také čeští policisté slouží spolu s makedonskými kolegy na jižní hranici v Gevgeliji, kde společně bojují proti nelegální migraci.

1.3 Obyvatelstvo

Krátký komentář, obsahující počet obyvatel, demografické složení, etnické složení, hustotu zalidnění, náboženství.

Podle posledního oficiálního sčítání lidu v Republice Severní Makedonie z roku 2021 celkový počet obyvatel je 1 836 713 osob.

Z celkového počtu obyvatel byli 58,44 % obyvatel Makedonci, 24,30 % k Albánci, 3,86 % k Turkci, 2,53 % k Romové, 0,47 % k Vlaši, 1,30 % k Srbové a 0,87 % k Bosňáci. Co se týče pohlaví, tak 50,4 % jsou ženy a 49,6 % muži. Podle věkové struktury je největší procento populace 7 % - ve věkové skupině 40 až 44 let. Kuriozitou je, že v Severní Makedonii bylo registrováno 51 lidí starších 100 let. Podle náboženské příslušnosti se 46,14 % hlásilo k pravoslaví, 32,17 % k islámu, 0,37 % ke katolicismu.

61,38 % z sečtené populace uvedlo, že jejich mateřským jazykem je makedonština, 24,34 % albánština, 3,41 % turečtina, 1,73 % romština, 0,17 % vlaština, 0,61 % srbština a 0,85 % bosenština.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Optimistické předpovědi hospodářského oživení v roce 2021 byly v průběhu roku nahrazeny pesimističtější realitou. Rok byl ve znamení pomalého růstu HDP, historicky vysokého veřejného dluhu a zrychlující se energetické krize. Přestože se záporný HDP začal zotavovat, další ekonomické ukazatele, jako je veřejný dluh, míra inflace a cenový index, ponechaly malý prostor pro optimismus ohledně středně až dlouhodobého stavu makedonské ekonomiky. Obavy vyvrcholily na podzim, kdy energetická krize začala tvrdě zasahovat podniky i domácnosti.

Zatímco hrubý domácí produkt (HDP) v roce 2020 klesl o 4,5 procenta, v roce 2021 se očekávalo nárůst o 4 %. První čtvrtletí roku 2021 skončilo propadem HDP o 1,8 %. Ve druhém čtvrtletí se situace začala zlepšovat a byl zaznamenán růst HDP o 13,4 %. Domácí obchod se v důsledku zvýšené poptávky meziročně zvýšil o 46 %. Zpracovatelský průmysl se meziročně zotavil téměř o 20 %, což se projevilo i v silně rostoucím exportu (meziročně o 45 %). Vývoz zboží se zvýšil z hlediska hodnoty i objemu, což bylo způsobeno oživením v EU, hlavním vývozním trhu pro makedonské produkty, rostoucím současně s dovozem. Automobilové společnosti byly z velké části zodpovědné za nárůst exportu v prvním čtvrtletí roku 2021, který ve srovnání se stejným obdobím roku 2020 vzrostl o 18,1 %. Ve druhé polovině roku 2021 vzrostly také přímé zahraniční investice, které překonaly příslušnou úroveň z roku 2019. Největší investici v říjnu 2021 oznámila německá společnost WPD, která investuje 500 milionů eur do výstavby větrného projektu v zemi. Podle vlády bude větrný park ročně vyrábět více než 1,3 GWh obnovitelné energie, což je dost na napájení téměř 290 000 domácností v regionu. Do konce roku bylo oznámeno několik dalších přímých zahraničních investic v sektoru obnovitelné energie v souladu se zaměřením vlády na zelené oživení. Ve třetím čtvrtletí 2021 byl 3% nárůst HDP tažen jak domácí, tak zahraniční poptávkou.

Veřejný dluh nadále rostl. V červnu 2021 vzrostla na 7,38 miliardy eur nebo 63,1 % HDP. Státní dluh činil 6,41 miliardy eur nebo 54,7 % HDP – obě tyto hodnoty představují historicky nejvyšší úroveň. Koncem května vláda přijala Strategii řízení veřejného dluhu na období 2022-2024 (s výhledem do roku 2026). Dne 26. října 2021 přijala vláda Plán akcelerace růstu (GAP) na období 2022-2026, který připravilo Ministerstvo financí ve spolupráci s dalšími relevantními resorty vlády. Jeho cílem je podpořit oživení ekonomiky a růst HDP. Podle ministra financí přinese přijetí plánu roční růst HDP o 5 %, 12 miliard eur v nových investicích ve veřejném a soukromém sektoru, 156 000 nových pracovních míst, fiskální konsolidaci a stabilní veřejný dluh.

2. odstavec: Stručný popis struktury ekonomiky (jaká je její hlavní přidaná hodnota, co vyrábí, co dováží atd.)

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,2	-5,1	4,2	3,7	3,4
HDP/obyv. (USD/PPP)	16 520,00	15 815,90	17 050,00	18 180,00	19 320,0
Inflace (%)	0,8	1,2	3,2	2,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	17,3	16,4	15,6	15,2	14,9
Export zboží (mld. USD)	6,9	6	7,9	8,7	9,6
Import zboží (mld. USD)	9	7,7	8,8	9,4	10
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,2	-2,1	-2,4	-2,7	-2,8
Průmyslová produkce (% změna)	3,7	-9,3	6	4,1	3,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	05.VII	05.VII	05.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Veřejné finance budou z důvodu postcovidových narušených dodavatelských řetězců a zvyšujícím se cenám energií a potravin stále v mínusu. Asi 1/4 ročního HDP využívá vláda na snižování cen energií pro koncové zákazníky, aby se jich současná krize dotkla co nejméně. Stejně tak snížila DPH na některé základní potraviny na nulu. Roční HDP se dle odhadů bude držet kolem 3% a díky dlouhodobému navázání makedonského denáru by se inflace v dlouhodobějším výhledu měla pohybovat kolem 2 %.

Saldo státního rozpočtu se v roce 2022 prohloubí na minimálně 5,7 % HDP, z 3,5 % v roce 2021, což je nejvyšší hodnota od roku 2004. Děje se tak kvůli snížené exportní poptávce a vyšším nákladům na dovoz energií. Zvýšený schodek zahraničního obchodu je dočasný a saldo by se mělo v roce 2023 snížit na 4,7 % HDP. Bilance běžného účtu se pohybuje v mírném deficitu. Vláda zavedla také nulové DPH na některé základní potraviny, což rozpočet ještě více zatěžuje. Agentura Fitch proto Severní Makedonii sice nechala rating BB-, ale s negativním výhledem.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,7
Veřejný dluh (% HDP)	60,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,4
Daně	
PO	10 %
FO	10 %
DPH	0 - 18 %

2.3 Bankovní systém

Severní Makedonie zdělila bankovní systém od bývalé Jugoslávie ve vlastnictví státu a se strukturou, která vyhovovala tehdejší plánované ekonomice. Měnová nezávislost Makedonie byla provedena v souladu s přijetím právních aktů v oblasti měnové politiky dne 26. dubna 1992. Tímto aktem byly položeny základy bankovního systému dnešní Severní Makedonie. Restrukturalizace makedonského bankovního systému však začala poměrně pozdě, až v roce 1995, odpisem starých úspor v cizí měně, pohledávek a závazků v souvislosti se zahraničními půjčkami a rehabilitací největší makedonské banky – Stopanska Banka. Bankovní systém Republiky Severní Makedonie je postaven na standardním modelu. Působí zde jedna státní centrální banka a řada komerčních bank. Komerční banky provádějí svojí činnost samostatně a pod dozorem státního bankovního dozoru. Makedonský bankovní systém se donedávna skládal ze 17 bank a osmi spořitelen. Ve srovnání s předchozími roky počet bank klesl v důsledku jejich konsolidace, tj. sloučení menších bank, aby vydržely tlak vyvíjený velkými bankami. Bankovní sektor se v roce 2018 skládal z 16 bank a sedmi spořitelen. V roce 2019 se počet bank snížil na 15 a aktivní zůstaly pouze tři spořitelny. Bankovní systém Severní Makedonie tvoří tyto banky: Komercijalna banka a.d. Skopje, Stopanska banka a.d. Skopje, NLB Tutunska banka a.d. Skopje, Makedonska banka za podrška i razvoj a.d. Skopje, Oxridska banka- sparkasse a.d. Skopje.

2.4 Daňový systém

Daň z příjmů právnických osob činí 10 %, pro IT společnosti činí 3 %. Daň z příjmů fyzických osob – příjem podléhající zdanění se skládá z následujících druhů příjmů získaných v tuzemsku i v zahraničí: osobní příjem; příjem ze samostatné výdělečné činnosti; příjem z vlastnictví a vlastnických práv; příjem z autorských práv a práv průmyslového vlastnictví; kapitálový příjem; kapitálové zisky; výhry z hazardních her; a ostatní příjmy. Daňový základ pro stanovení daně z příjmu fyzických osob je součet veškerých příjmů získaných z peněz, cenných papírů, naturálií nebo jakéhokoli jiného druhu v tuzemsku a v zahraničí během zdaňovacího období, snížených o: povinné příspěvky na sociální zabezpečení; osobní osvobození ve výši 98 736 MKD při výpočtu roční daně z příjmu a standardní nebo skutečné náklady stanovené zákonem. Daň ze všech typů příjmů, s výjimkou příjmů z hazardních her, mají jednotnou sazbu 10 %. Příjmy z her podléhají sazbě 15 %. Daň z přidané hodnoty – DPH se platí na každé úrovni prodeje zboží a služeb a vývozu zboží. Daňovým základem je cena prodaných výrobků a služeb, ve které není započtené DPH. Standardní DPH činí 18 % a účtuje se ve většině případů. Snížená sazba DPH činí 5 % a platí pro základní potraviny, denní tisk, komunální služby atd. a nově je nulové DPH stanovené na přesně určené základní potraviny (např. rýže). Od daně z přidané hodnoty je zcela osvobozeno: prodej a pronájem budov a bytů (vyjma prvního prodeje, uskutečněného do 5 let od doby výstavby); poštovní služby; bankovní, finanční služby a služby pojišťoven; kulturní služby, poskytované veřejnými institucemi; zdravotní a vzdělávací péče; software; mezinárodní osobní doprava; vývoz zboží. Daň z nemovitosti – sazby daně z prodeje nemovitostí jsou úměrné a pohybují se od 2 % do 4 %.

V případě investic do volných ekonomických zón je možné získat až 10 let osvobození od daně z příjmu fyzických i právnických osob.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU a tedy i s ČR dlouhodobě posilují, ale v minulých letech je tvrdě zasáhla pandemie. V celém světě došlo k uzavření a narušení dodavatelských řetězců a makedonská ekonomika tomu jen obtížně odolávala. Během pandemie měly programy vládní podpory sice určitý dopad na posílení obchodu (především po skončení pandemie), ale fiskální prostor se vládě zúžil kvůli zvyšující se úrovni dluhu, který již překročil 60 % HDP, tedy i jedno z maastrichtských kritérií.

Celková hodnota vyvezeného zboží ze Severní Makedonie do EU v roce 2021 činila 5 676 mil. EUR, což byl oproti roku 2020 nárůst o 23 %. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2019 je také výrazně vyšší a lze tedy říci, že se makedonský export již z pandemie vzpamatoval a opět výrazně nabral na síle, velký vliv na to mají i volné ekonomické zóny. Kladná obchodní bilance se výrazně nezměnila. Stejný trend lze vidět i při obchodu se zeměmi mimo EU, u obchodu z ČR zůstává zatím objem obchodu na nižších číslech než před pandemií.

Nejvýznamnějšími obchodními partnery Severní Makedonie jsou Německo (téměř polovina veškerého obchodu) a další země EU a země bývalé Jugoslávie. Největší podíl na vývozu tvoří zemědělské produkty, tabák, textilie, katalyzátory s drahými kovy nebo jejich sloučeninami, sady zapalovacích vodičů pro vozidla, letadla nebo lodě, díly pro sedačky, pro motorová vozidla a motorové součásti s vnitřním spalováním. Nejběžnějšími dovozy jsou platina a slitiny platiny (nezpracované nebo v prášku), ropné oleje a oleje získané ze živých nerostů a železo.

Obchodní vztahy s EU

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	4 060	4 611	4 757	4 048	5 112
Import do EU (mil. EUR)	4 184	4 829	5 185	4 607	5 676
Saldo EU s NMK (mil. EUR)	-124	218	-428	-559	-564

Zdroj: Eurostat

Obchodní vztahy s ČR

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mil. EUR)	114,8	295,1	305,7	274,6	213,4
Import do ČR (mil. EUR)	296,2	120,2	145,2	90,5	94,8
Saldo ČR s NMK (mil. EUR)	-181,4	-174,9	-160,5	-184,1	-118,6

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	899	1 216	1 649	1 759	1 684
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	2 580	2 826	3 267	3 018	3 437
Saldo zemí mimo EU s NMK (mil. EUR)	-1 681	-1 610	-1 618	-1 258	-1 753

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Vláda, kterou parlament ratifikoval 30. srpna 2020, podnikla kroky ke zlepšení investičního prostředí. Ministři bez portfeje, kteří dříve sdíleli odpovědnost za přilákání PZI, byli odvoláni a Úřad vicepremiéra pro ekonomické záležitosti nyní koordinuje vládní aktivity související se zahraničními investicemi, čímž se proces zjednodušuje.

Přímé zahraniční investice (FDI) do Severní Makedonie dosáhly v loňském roce celkem 512 milionů eur (574,6 milionů USD), ve srovnání s čistým přílivem 239,8 milionů eur v roce 2020, ukázaly údaje centrální banky. V samotném čtvrtém čtvrtletí země zaznamenala čistý příliv PZI ve výši 197,1 milionu EUR, ve srovnání s přílivem FDI ve výši 95,3 milionu EUR ve stejném období roku 2020, ukázaly údaje centrální banky.

Vnitropodnikové úvěry tvořily velkou část celkových přímých investic do země v roce 2021, protože činily 201,5 milionu eur. Investice do vlastního kapitálu dosáhly v loňském roce 172,9 mil. EUR a reinvestice zisku činily 137,6 mil. EUR.

Největší podíl na přímých zahraničních investicích tvoří investice do volných ekonomických zón, které aktuálně tvoří téměř polovinu celkového exportu země. Jedná se o americké, německé, turecké a další velké firmy z celého světa. Vzhledem k výhodným podmínkám těchto zón jde pro velké mezinárodní společnosti o logický krok.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Republika Severní Makedonie vstoupila do Světové obchodní organizace (WTO) 4. dubna 2003. Severní Makedonie podepsala také bilaterální obchodní dohody s Tureckem, Ukrajinou a Evropským sdružením volného obchodu (ESVO) (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko). Země je také členským státem Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA) a podepsala dohodu o stabilizaci a přidružení s Evropskými společenstvími - CEFTA. V dohodě CEFTA je Albánie, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Moldavsko, Černá Hora, Kosovo a Srbsko. Dohoda vstoupila v platnost 26. července 2007. V dubnu 2001 se Severní Makedonie a EU staly signatáři Evropské dohody o stabilizaci a přidružení (SAA). Dohoda o stabilizaci a přidružení a dohoda o hospodářské integraci mezi Severní Makedonií a EU vstoupily v platnost v červnu 2001 a v dubnu 2004 (pro obchod se službami). Dohody stimulují již tak velké objemy vývozu a dovozu v Severní Makedonii s členskými zeměmi EU, hlavně Německa, Velké Británie, Itálie, Bulharska a Řecka. EU je největším obchodním partnerem Severní Makedonie, v roce 2019 se podílí na více než 80 % vývozu ze Severní Makedonie a dodává do ní něco přes 60 % makedonského dovozu.

Smlouvy s ČR

Obchodní dohoda mezi Severní Makedonií a ČR byla podepsána dne 19. 9. 1997 v Praze (platnost od 10. 12. 1997). Dohoda o zamezení dvojího zdanění byla podepsána 21. 6. 2001 (platnost od 19. 5. 2002). Dohoda o podpoře a ochraně investic (podepsána 2001) vstoupila v platnost v srpnu 2002. Dne 1.1.2007 vstoupila v platnost také Smlouva mezi ČR a Makedonií o sociálním zabezpečení. Za zásadní změnu, kterou Smlouva přináší, je třeba považovat úpravu v oblasti zdravotní péče, která vychází z principu zachování nároku na poskytnutí nezbytné zdravotní péče při pobytu na území druhého státu. Náklady však oproti minulosti již nenese stát, ale zdravotní pojišťovna pojištěnce. Obchodní dohody dávají Severní Makedonii přístup na trhy s celkem 650 miliony spotřebitelů.

3.4 Rozvojová spolupráce

Republika Severní Makedonie nemá vlastní rozvojové programy, do kterých by se mohly české firmy zapojit.

Naopak EU alokovala mezi lety 2014 – 2020 pro Severní Makedonii celkem 664,2 mil. EUR. Rozhodnutí o financování, ročního pracovního programu pro provádění akčního plánu ve prospěch Severní Makedonie na rok 2021, je stanoveno na 90 450 000 EUR. Akční plán je na podporu:

a) EU pro právní stát a boj proti korupci, b) EU proti organizovanému zločinu na podporu obchodu, c) integrační nástroj EU, d) EU pro environmentální normy a čistý vzduch, e) EU pro Prespa, f) EU pro zelené hospodářství.

Prioritními odvětvími pro financování z EU byly: Demokracie a statní správa – reforma veřejné služby (transparentnost, odpovědnost, nezávislost) centrálně a místně; podpora decentralizace a místní správy; provádění klíčových částí mírové dohody z Ohridu; zlepšení hospodářské politiky a řízení veřejných financí; Právní stát a reforma soudnictví; účinnější boj proti korupci; dodržování lidských práv, dokončení policejních reforem a boj proti organizovanému zločinu. Opatření v oblasti životního prostředí a klimatu; podpora udržitelného růstu; přechod na nízkouhlíkové hospodářství. Doprava – rozvoj moderní, dobře propojené dopravní sítě na podporu konkurenceschopnosti a růstu; zajištění bezpečnějších dopravních sítí; zlepšení mobility v městských oblastech s využitím zelené dopravy. Konkurenceschopnost a inovace – zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti; zvyšování přímých zahraničních investic; diverzifikace vývozu; vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst a sbližování EU; posílení obchodního rámce (právní a institucionální), včetně provádění právních předpisů EU o jednotném trhu. Sociální rozvoj – podpora inkluzivnějšího a účinnějšího trhu práce; zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě s cílem lépe sladit dovednosti s potřebami zaměstnavatelů; vytvoření moderního, flexibilního systému sociálního zabezpečení s větším sociálním začleňováním; posílení profesních organizací. Zemědělství a rozvoj venkova – podpora vyváženějšího rozvoje ve venkovských oblastech; zlepšení norem bezpečnosti potravin; konkurenceschopnost zemědělské a potravinářské výroby. Regionální a územní spolupráce – podpora dobrých sousedských vztahů; podpora socioekonomického rozvoje v pohraničních oblastech.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► 1 Vodohospodářský a odpadní průmysl

V rámci snah o posílení ekologické linky v zemi se plánuje výstavba čističek odpadních vod. Největší zakázku očekáváme v hlavním městě Skopji, která má již zajištěné financování z evropských peněz a začátek projektu je plánován na rok 2023. Podobně již v zemi byly postaveny čističky v Prilepu, Radoviši, Strumici a Kičevu. Dalších 87 čističek čeká na svou výstavbu v příštích letech.

► 2 Zemědělský a potravinářský průmysl

Rozvoj zemědělství je jednou z důležitých priorit současné vlády, od světové banky dokonce získala financování na modernizaci zemědělství ve výši 46 mil. EUR. Příležitosti pro české firmy lze nalézt v mnoha oblastech. Jde především o export malotraktorů a příslušenství pro potřeby vinogradů, import levného ovoce do ČR k dalšímu zpracování, plemenářství a export sušeného mléka.

► 3 Železniční a kolejová doprava

Železniční infrastruktura je ve zchácleném stavu, a proto je zajímavý rozsáhlý projekt financovaný EU s názvem Koridor 8. Směrem k albánské hranici jde o úsek z Kičeva, směrem k bulharské hranici jde o úseky Kumanovo – Beljakovce, Beljakovce – Kriva Palanka a Kriva Palanka – hranice s Bulharskem. Zajímavé pro české firmy jsou především tendry na signalizační osvětlení tratě.

► 4 Obranný průmysl

Jelikož se země v roce 2020 stala členem NATO, musí podstatně modernizovat svou armádu. Nejedná se přitom jen o zakázky na zbraně, ale také o modernizaci vrtulníků a výbava pro pěchotu jako jsou batohy či uniformy. Zaujmout mohou také protichemické vojenské obleky a ochranné rukavice.

► 5 Energetický průmysl

Severní Makedonii sužuje energetická krize vyvolaná vysokými cenami energií na evropském trhu, zastaralou vlastní energetickou infrastrukturou a nedostatkem funkčních zdrojů. Z toho důvodu začala vláda více podporovat investice do obnovitelných zdrojů, především pak vznik solárních parků.

► 6 Dopravní průmysl a infrastruktura

Městská hromadná doprava ve městech je v žalostném stavu nejen z důvodu stáří vozového parku, ale i kvůli nákupu nekvalitních produktů v minulosti, např. autobusů z Číny a Ukrajiny. V tomto ohledu nejzajímavější bude nadcházející zakázka na nákup autobusů pro hlavní město Skopje. Mimo to propaguje hlavní město také oblast smart cities, což se nejzajímavěji v budoucnu promítne v inteligentním dopravním řízení, kde lze mimo jiné použít regionální (v širším projevu) referenční zakázku českých firem v Izmiru.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Makedonci jsou přívětiví, pohostinní lidé, kteří mají rádi méně formální atmosféru. V jejich světě většinou čas plyne pomaleji a tak je často nutné, pokud po nich něco chceme, věci hlídat a jednou za čas zkontrolovat v jakém je záležitost stádiu. Pravděpodobně nejlepší je makedonského partnera po formálním jednání v kanceláři vzít do restaurace nebo kavárny, kde můžeme v uvolněné atmosféře položit další třeba i ožehavější otázky. Je nutné rozlišovat, zda jde o pravoslavného makedonce nebo albánského muslima. Obě etnika se k cizincům chovají mile a lidsky, ale je nutné znát specifika pojící se k oběma náboženstvím. Stejně tak je dobré znát státní svátky, které se k nim vážou a které se zde slaví mnohem výrazněji, než v České republice.

4.2 Oslovení

Makedonci se buď z kraje pokusí nabídnout tykání, nebo rovnou sami od sebe začnou tykat. Působí většinou přátelsky a bezstarostně a umí být velmi pohostinní. Schůzky až na výjimky nebývají příliš formální. Je možné partnera oslovit jak přes telefon, tak, prostřednictvím emailu. Nejlepší je poslat email, a pokud je bez odpovědi, tak za pár dní zavolat.

4.3 Obchodní schůzka

Při většině obchodních jednání zaznamenáte balkánská specifika. Ignoruje-li makedonský partner dotaz, poptávku, či nabídku, je to většinou vyjádřením nezájmu a omluva není považována za nutnost. Jednání (s českými subjekty) se vedou ve velice vstřícném duchu, občas s akcentem na pan-slovanství. Obchodní schůzky jsou v porovnání s českými zvyky delší, většinou časově neohraničené a často vyžadují značnou trpělivost. Málokdy se jednání podaří uzavřít po první schůzce, spíše lze očekávat jednání na etapy. Často se pokračuje v projednávání problematiky při pracovním obědě nebo večeři.

4.4 Komunikace

Mít místního člověka, který zná procesy a má dobré kontakty, je velmi výhodné, ušetří to zbytečné čekání při institucionálních procesech. Při prvním setkání je běžné oslovovat se příjmením. Pokud první schůzka proběhne dobře, formality pomalu mizí a konverzace nabývá uvolněnějšího tónu. Dochvilnost není v Severní Makedonii vždy běžná a je nutné vědět, kdy a kde to nevádí a naopak to lze očekávat. Zpoždění o 15 minut obvykle neznamena, že partner nepřišel včas. Prvních 20 minut schůzky naplňuje klasický small talk spolu s popíjením kávy nebo čaje a teprve později se přechází k důležitějším tématům. Makedonští obchodníci ve většině případů upřednostňují rodný jazyk (makedonština nebo albánština). Vzhledem k historickým kořenům (bývalá Jugoslávie) lze k rozhovorům využít i srbochorvatštinu. Mezi mladou generací je rozšířena angličtina, u albánského etnika němčina. Verbální komunikace mezi samotnými Makedonci, ale i se zahraničními partnery je doprovázena živou gestikulací. K vyvarování se netaktností, které by mohly v podobné situaci vzniknout, je lépe se předem domluvit a spíše přijmout zvyky (domácího) hostitele. Jinak jsou Makedonci (bez rozdílů etnické příslušnosti) proslulí svojí pohostinností.

4.5 Doporučení

Respektujte místní zvyklosti a pravidla související s kulturou a náboženstvím Severní Makedonie. Jídlo nelze v Severní Makedonii uspěchat, dlouze se při něm konverzuje. U snídaně nesmí chybět silná černá káva. Bez rozdílu národnosti má čas v Severní Makedonii zcela jinou hodnotu, než je tomu ve střední Evropě. Makedonští partneři mnohdy nebývají dochvilní. Zpoždění při příchodu na smlouvenou schůzku se ve většině případů oboustranně toleruje. Je také nutné dát si pozor na lidi, kteří hned na první schůzce prezentují, koho všeho znají a s kým vším se kamarádí. Často to nebývá pravda a je nutné si pro jistotu alespoň některá z tvrzení prověřit, abyste nenaletěli podvodníkovi nebo někomu, kdo za zprostředkování kontaktu a obchodu bude chtít horentní sumy.

4.6 Státní svátky

Státní svátky MK: 24. květen – Sv. Cyril a Metoděj – Den slovanských věrozvěstů (slaví se začátek jejich moravské mise) 2. srpen – Den republiky – výročí Ilindenského povstání proti Turkům 8. září - Den nezávislosti – den referenda o nezávislosti v roce 1991. 11. říjen - Den národního povstání (2. světová válka) 23. říjen - Den makedonského revolučního boje 8. prosinec - Sv. Kliment Ochridský (žák Cyrila a Metoděje) Dny pracovního klidu (svátky): 1. leden – Nový rok 7. leden - 1. svátek vánoční (pravoslavný) pravoslavné Velikonoce - pohyblivý svátek, většinou cca o měsíc později, než v ČR, volno je vždy v pátek a v pondělí 1. květen – Svátek práce Ramazan Bajram - pohyblivý svátek muslimů (zakončení ramadánu) Náboženské svátky (volno je dle toho, zda vyznáváte dané náboženství): 6. leden - Štědrý den (pravoslavný) 19. leden – „Vodici“ – den Zjevení Krista (pravoslavný) 28 srpen – Nanebevstoupení Panny Marie 1. listopad – Den všech svatých Památka zesnulých – pohyblivý svátek (pravoslavný), 25. prosinec – Vánoce (katolické) Kurban Bajram - pohyblivý svátek (muslimský)

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Často využívanou formou uplatnění dovozního zboží (a služeb) na místním trhu je skrze místní zástupce (jde o pozůstatek z dob Jugoslávie, kdy ze zákona musely zahraniční firmy využívat služeb domácích zástupců). V této oblasti je mezi místními firmami velmi tvrdý boj o získání zastoupení (jakéhokoli) zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění na trhu není zanedbatelný, neboť v místních podmínkách hrají důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské, vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky. Na druhé straně se koneční spotřebitelé brání využívání služeb zprostředkování, neboť to zvyšuje konečnou cenu zboží. Zahraniční firmy se nejčastěji uchylují k poskytování zastoupení místním zástupcům na omezenou dobu, která je v případě spokojenosti obou stran dále prodlužována. Během této doby také většinou poleví tlak místních firem na udělení výhradního zastoupení, což je většinou spojeno s uvědoměním si vlastních omezení (finančních, organizačních, technických), případně velikosti trhu (místní firmy často operují pouze v určitém konkrétním území). S pokračující stabilizací ekonomiky v MK a očekávanému růstu v dalších letech se stále více a více firem rozhoduje založit v Severní Makedonii dceřinou společnost.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Vzhledem k relativně malému makedonskému trhu pokrývá standardní distribuční a prodejní síť pro zboží domácí provenience i zboží z dovozu zpravidla území celého státu. U některých položek, zejména spotřebního zboží, jsou vytvořeny lokální distribuční kanály. Většinu distribučních a prodejních činností zajišťují malé a střední firmy. Velké velkoobchodní a maloobchodní řetězce jsou v Severní Makedonii poměrně málo zastoupeny. Značná část zemědělské produkce se prodává v tržnicích. Oblíbenou formou uplatnění zboží (a služeb) na trhu je zastupování zahraničních firem místními zástupci. V této oblasti je pocítována silná konkurence při hledání zastoupení zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění není zanedbatelný, v místních podmínkách hrají důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky.

Možné právní formy obchodních společností v Severní Makedonii patří: veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezením a akciová společnost.

5.3 Marketing a komunikace

Nejrozšířenější formou propagace, reklamy a reklamních kampaní je využívání státních i soukromých komerčních televizních kanálů a lokálních komerčních rozhlasových stanic v pásmu FM. Periodický tisk je také hojně využíván k propagačním účelům. Využití velkoplošné reklamy ("bill-boardů") v celorepublikovém měřítku je spíše omezené. Využití prostředků MHD a sportovních areálů k reklamním účelům je také časté. Uplatňují se i reklamní akce ve formě jednorázového či dlouhodobého sponzorování sportovních týmů a společenských událostí. Samozřejmě pokud výrobek nebo služba cílí na mladší generaci je nejčastěji dělat marketingovou kampaň přes Facebook, který je v zemi poměrně rozšířený. V Severní Makedonii existuje velký počet reklamních a marketingových agentur.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematiku ochrany duševního vlastnictví řeší Zákon o ochraně duševního vlastnictví a další právní ustanovení. Tuto problematiku má na starost ministerstvo kultury. Porušování duševního vlastnictví není v Severní Makedonii zásadním problémem, nicméně občas se jako v každé jiné zemi objevit může. Právníci kompetentní v této oblasti: Gavrilovska & Gavrilovski Law Office, Industrial Property Protection, tel.: + 389 2 30 60 690 , Intellectual Property Protection Company, tel.: +389 75 421 842, Čakmakova ADVOCATES tel: +389 2 311 52 05 Případně další firmy zde. Další legislativa: Pravidlo o podobě a obsahu žádosti o povolení od celních orgánů a související požadované dokumentace a formuláře žádosti o prodloužení lhůty pro jednání celního úřadu (2015), Rozhodnutí o výši jednorázové náhrady za kopírování v soukromém použití (2011), Nařízení o odborné zkoušce zástupců průmyslového vlastnictví a rejstříku zástupců (2009), Nařízení o označení původu produktu a zeměpisné označení (2009), Nařízení o průmyslovém designu (2009), Nařízení o patentu (2009), Nařízení o ochranné známce (2009).

5.5 Trh veřejných zakázek

Právní rámec pro veřejné zakázky je v Severní Makedonii v podstatě na standardní evropské úrovni (což neplatí pro rozsah výjimek a přesnost pravomocí příslušných orgánů). Nicméně problémy se vyskytují při jeho aplikaci. Instituce, které mají dohlížet na hladký průběh veřejných výběrových řízení jsou podfinancované. Od 1. ledna 2019 je v platnosti nový Zákon o zadávání veřejných zakázek, harmonizovaný s právními předpisy Evropské unie, který má zajišťovat rozumné vynakládání státních peněz, svobodnou a spravedlivou hospodářskou soutěž a transparentnost při zadávání veřejných zakázek. Předchozí zákon byl založen na směrnici Evropské unie o veřejných zakázkách z roku 2004 a mezitím došlo k četným změnám, které jej oddělily od evropské legislativy. Z tohoto důvodu přináší nový zákon zásadní a komplexní změnu v souladu se současnými evropskými postupy. Zákon jako standardní způsob výběru dodavatele u veřejných výběrových řízení stanoví tzv. otevřený postup (otvorena postapka). U zahraničních účastníků tendru musí jeho vypisovatel prověřit správnost předložených dokumentů, kterými mají potvrzení příslušných orgánů země, kde je účastník tendru registrován. Není nezvyklé, pokud při veřejných zakázkách dochází k jejich manipulaci a ovlivňování, je proto dobré mít šikovného místního zástupce, který se seznámí se všemi okolnostmi, které se k dané zakázce vztahují.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Při realizaci větších obchodních případů se používají standardní platební podmínky úvěrového charakteru. V období po roce 1995, byly zrušeny obchodní soudy a jejich pravomoci byly převzaly standardní soudy. Jejich kapacita ale nebyla příliš navýšena, a proto jsou poměrně dosti vytížené a pomalé. Navíc se často jedná o složité právní případy, na které standardní soudy nemohou a neumí vždy náležitě reagovat. Je zvláštní, že na jedné straně byly zrušeny specializované obchodní soudy, ale na druhé straně makedonské soudnictví zná specializované soudnictví v jiných právních oblastech (například: Správní soud a Vyšší správní soud). Skutečný důvod pro zrušení obchodního (hospodářského) soudnictví zůstává otevřený, vzhledem k tomu, že ke zrušení došlo v době, kdy země přecházela na tržní ekonomiku, vytvářely se tržní subjekty a privatizoval státní majetek. Řešení sporů při jejich případném vzniku závisí na formulaci podmínek v obchodním kontraktu. S některými významnými firmami lze sjednat řešení případných sporů i v zahraničí podle jiného obchodního práva. Doporučujeme snažit se řešit spory mimosoudní cestou a myslet na to již při podmínkách stanovených v kontraktu. Co se týče platebních podmínek a institutů jako jsou bankovní akreditivy, tak byla v Severní Makedonii již ukončena restrukturalizace a privatizace bankovního sektoru a díky tomu zde platí standardní pravidla. Přesto je jako vždy třeba zvýšené opatrnosti. Při zachovávání základních pravidel obezřetnosti v platebním styku (nerealizovat předčasné platby a dodávky) však není makedonské prostředí obzvláště problematické.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od 19. 12. 2009 byla facilitační dohodou s EU pro makedonské občany zrušena vízová povinnost do všech zemí Schengenského prostoru, včetně ČR. Toto rozhodnutí se týká výhradně držitelů pasů s biometrickými identifikačními údaji. Z makedonské strany byla vízová povinnost pro české občany zrušena již dříve. Od poloviny roku 2009 mohou čeští občané pro cestu do Severní Makedonie použít také platný občanský průkaz. Zde je však potřeba upozornit na skutečnost, že pokud odlétá občan EU z části letiště, která není určená jen pro EU, ale také pro další mezinárodní spojení, pak mohou vízové autority na letišti požadovat předložení cestovního pasu. Proto doporučujeme raději vždy cestovat s pasem. Každý cizinec musí také přihlásit svůj pobyt delší než 24 hodin na místně-příslušném oddělení policie. Za osoby ubytované v hotelu, tuto informační povinnost zajišťuje hotel. Nesplnění této povinnosti mohlo donedávna v rámci řízení u přestupkového soudu vynést i trest krátkodobého odnětí svobody (zpravidla v délce trvání do 7 dnů), udělení pořádkové pokuty i vyhoštění ze země. Před odjezdem ze země je nutné se na policii odhlásit, nicméně i to za cestovatele činí ubytovací zařízení. Z těchto důvodů doporučujeme vždy při cestě do teritoria mít dopředu zajištěné ubytování.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Jestliže se uzavírá pracovní poměr s občanem z jiné země, používají se ustanovení Zákona o uzavírání pracovního poměru s cizinci. Cizince je možné zaměstnat a může pracovat v Severní Makedonii, jestliže má pracovní povolení a je zde přihlášen podle odpovídajícího článku zákona. Pracovní povolení se může vydat cizinci, který má povolení pro trvalý nebo dočasný pobyt nebo jiný doklad v souladu se zákonem. Cizinec, který má pracovní povolení v Severní Makedonii, může provádět pouze práci, pro kterou pracovní povolení obdržel. Pracovní povolení se vydává na dobu určitou a jeho trvání se odvíjí od účelu, kvůli kterému se vydává. Pracovní povolení vydává Pracovní úřad Severní Makedonie ve spolupráci s Pohraniční policií Severní Makedonie. Užitečné odkazy: www.e-rabota.av.gov.mk a www.mtsp.gov.mk Pro krátkodobé služby (méně jak 90 dnů) poskytovaných cizinci se nevyžaduje pracovní povolení (kreativní služby v oblasti kultury – služby pro veletrhy, krátkodobé služby poskytované cizinci, práce vykonávané cizinci s bydlištěm v Republice Severní Makedonie ke studijním účelům). Zaměstnávání cizinců je méně obvyklé a legislativně i administrativně poměrně náročné. Upraveno Zákonem o zaměstnávání a práci cizinců (Sbírka zákonů/Služben vesnik RSM č. 70/2007, 5/2009, 35/2010, 148/2011 a 84/2012) a jeho změny dle rozhodnutí Ústavního soudu (Služben vesnik č. 152/2008 a 98/2010). Konsolidovanou verzi Zákona lze najít v makedonštině na webových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí. Cizinci, kteří by chtěli být v Severní Makedonii zaměstnáni, chtějí pracovat ve své firmě nebo zde podnikat, musí nejdříve získat povolení k pobytu a pracovní povolení, zaměstnavatel musí zaregistrovat jejich práci jako práci cizince. Pracovní smlouva bez vyřízení povolení k pobytu je neplatná. Veškeré náklady ohledně obdržení pracovního povolení a dalších náležitostí by měl krýt zaměstnavatel. I pro tuto oblast je výhodné zde mít místního partnera.

5.9 Veletrhy a akce

Jedinou veletržní organizací v Makedonii je firma „Skopski Saem“ („Skopje Fair“), který se nachází ve Skopji. Skopski Saem (Skopský veletrh) Belasica b. b., P.O.Box 356 1001 Skopje Republic of Macedonia tel.: +389 2 3218-388 fax. +389 2 3218-375 [http: www.eragrupa.mk](http://www.eragrupa.mk) E-mail: info@eragrupa.mk Poslední tři roky se žádné veletrhy neorganizují kvůli dislokaci a rekonstrukci veletrhu. Další významnou akcí je Prilepský pivní festival, který je jednou z největších regionálních pivních akcí a který může sloužit jako odrazový můstek pro české firmy, které mají zájem vyvážet pivo do tohoto regionu. (<http://pivofestival.mk>)

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR ve Skopji s působností pro MK bylo oficiálně otevřeno 1. 9. 2006.

Velvyslanectví České republiky (Ambasada na Republika Češka) ul. Perisha Savelikj 3 1 000 Skopje

Telefon: +389/2/3109-805 Fax: +389/2/3178-380 E-mail: skopje@embassy.mzv.cz Webová stránka: www.mzv.cz/skopje

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR ul. Perisha Savelikj 3 1 000 Skopje Telefon: +389 23 081 102 Mobilní telefon konzulární pohotovosti pro české občany (využívejte mimo pracovní dobu úřadu): +389 70 314 502 E-mail: consulate_skopje@mzv.cz / visa_skopje@mzv.cz

Obchodně-ekonomické oddělení Velvyslanectví ČR ul. Perisha Savelikj 3 1 000 Skopje Telefon: +389 23 081102 E-mail: commerce_skopje@mzv.cz Webová stránka úřadu: www.mzv.cz/skopje Pro dopravu z letiště do centra hlavního města Skopje je možné použít taxi nebo využít autobusu z letiště provozovaného soukromým provozovatelem. Doporučujeme používat všudypřítomné taxi, které je cenově dostupné. Letiště leží na okraji města a je poměrně dobře dostupné. Cesta z letiště do města by v závislosti na aktuální dopravní situaci neměla zabrat více než 20-30 minut.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Předčísli pro volání: + 389 (Severní Makedonie)

Policie 192 Hasiči 193 Záchranka 194 Pohotovostní služby 195 Služba pro informování a varování 1985 Silniční služba AMSM 196 Odtahová služba ve Skopje + 389 70 219 411, +389 77 400 404 Hlavní nádraží Skopje +389 23 248 701 Letiště Skopje +389 23 148 333 Autobusové nádraží v Skopji +389 22 466 313, 466 011, 402 385.

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

oficiální internetová stránka vlády Severní Makedonie, www.vlada.mk

oficiální internetová stránka města Skopje, www.skopje.gov.mk

oficiální internetová stránka Turistické organizace Severní Makedonie, www.macedonia-timeless.com letiště Skopje,

www.skp.airports.com.mk autobusy Skopje,

m.sas.com.mk státní statistický úřad,

www.stat.gov.mk Národní banka (Main menu – Statistics – External Statistics – Foreign Trade),

www.nbrm.mk správa veřejných příjmů,

www.ujp.gov.mk celní správa,

www.customs.gov.mk makedonská burza cenných papírů,

www.mse.mk komise pro cenné papíry,

www.sec.gov.mk ministerstvo financí,

<https://www.finance.gov.mk>

svobodné zóny Severní Makedonie, <http://fez.gov.mk/>

ministerstvo hospodařství, <http://www.economy.gov.mk/>

Ředitelství technologických průmyslových zón – Дирекција за технолошки индустриски развојни зони Ul. „Partizanski Odred“ 2, 1000 Skopje Tel: +389(2) 3111-166 Fax: +389(2) 3111-177 Hospodářská komora - Stopanska komora na Severna Makedonija Ul. Dimitrie Chupovski 13, Skopje Tel.+389 23244000 Fax.+389 23244088 web: <http://www.mchamber.org.mk> Makedonská obchodní komora Ul. “Crvena Skopska Opshtina” Br: 10 1000 Skopje <http://www.chamber.mk/>